

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

1. De directione rationis, intentionis, affectionis, locutionis, operis. Thema.
Dirigite viam Domini. Isaiaë 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

P A R S I.

DE FESTIS CHRISTI DOMINI.

PRO TEMPORE ADVENTUS.

EXHORTATIO I.

De præparatione ad Adventum Domini.

T H E M A.

Dirigite viam Domini. Joan. I.

Legimus Libro 1. Regum c. 6. 12. De duabus vaccis, portantibus Arcam Domini, quæ ibant in directum, per viam, quæ ducit Beth-

sames, & in itinere unâ gradiabantur, pergens & mugientes, & non declinabant neque ad dexteram, neque ad sinistram. S. Gregorius hom. 37. in Evang. & L. 7. moral. c. 34. prædicta, hæc ratione exponit: Quid vacca nisi fideles quosque designant, qui præcepta Domini, velut arcam sibi superimpositam portant, & non declinant a recto tramite in Bethsames, id est in Do-

mum solis; mugiant quidem & gemunt, carne resistentes, sed colla postertus non reflectunt. Pari ratione videmur posse dicere: Quid vacca sunt nisi Religiosi, qui Regulas & Institutum suum, velut arcam sibi superimpositam gestant, mugiant quidem nonnunquam, id est caro obmurmurat, mortificationes & poenitentias sentit; sed pergunt nihilominus, rectâ in Bethsames, in Domum Solis, in Domum perfectionis ac tandem celestis patriæ, nec declinant ad dexteram, neque ad sinistram, nec retro respiciunt.

Via recta ad perfectionem seu Domum Solis & Cælum ad Natum Salvatorem, in Bethlehem, in stabulo, tanquam solem in Domo sua requiescentem

A tem

tem est via virtutum: virtutes enim sunt rectitudines; quoniam earum essentia in rectitudine & aequitate consistit. Quintuplex autem rectitudo quamcumque virtutem comitatur, si perfecta sit: iudicii intentionis, affectionis, locutionis operationis; & has oportet nos acquirere, ut viam dirigamus, quâ Christus Dominus in nos veniat, in nobis nascatur: habitet & regnet tanquam in Domino Solis.

I.
Directio
Rationis.

I. Prima rectitudo nos disponens ad Christi Salvatoris nostri Adventum, est *Rectitudo iudicii*: quæ sita est in veritate ipsius, seu in conformitate illius, ad id quod verum est, absque deviatione in aliquod falsum, vel erroneum, vel temerè præsumptum. Juxta illud Davidis Psalm. 57. 1. *Recte iudicate filii hominum.* Quod clariùs expressit Redemptor noster Joannis 7. 24. *Nolite secundum faciem iudicare; sed iustum iudicium iudicate.* Tunc verò rectè iudico & iustè, si magna iudicem esse magna, parva autem parva: si vilia iudicem esse vilia, pretiosa verò pretiosa: si vitrum vitrum, si gemmam gemmam; si muscam muscam, & elephantem, elephantem esse iudicem. Quod si verò, magnum iudicem esse parvum, vile pretiosum, vitrum gemmam, muscam elephantem, orichalcum aurum, stannum argentum, non rectè iudico.

Homines mundani & nos dum inter illos viximus non rectè iudicavimus; putavimus enim, divitias, honores, voluptates, mundi, dignitates, Canonicatus, libertatem, recreationes, compotationes, lusus, esse quid magnum & pretiosum. Hoc iudicium pravum, dislor-

tum & curvum, corrigere debemus in Tirocinio. Et omnia ista, tanquam vilia, inania, brevia & exigua reputare: è contra, Deum & divina, coelum & caelestia, spiritum & spiritualia, virtutes & Sacramenta, gratiam aliâque Dei dona, tanquam magna, alta, pretiosa, & diuturna æstimare: quia aeterna sunt.

Si consideremus quàm exiguum sit totus mundus, facile colligemus, quomodo singulae res mundi, sint exiguae: tanquam *momentum statera*, sic est ante te orbis terrarum: & tanquam *gutta rosis antelucani*, quæ descendit in terram. Sap. 11. 23. Si totus mundus respectu Dei est tanquam *momentum statera* & gutta, quid erit una Provincia, una civitas, una domus, unus ager, una crumena auri? Deinde si breviter vitam nostram consideremus, facile quoque omnium rerum mundanarum breviter perspiciemus: Tota vita nostra quid est? S. Apostolus Jacobus respondet c. 4. *Vapor ad modicum parens & deinceps exterminabitur.* Quomodo cito vapor & fumus evanescit in aëre? *Memento*, ait Job c. 7. 7. *quia ventus est vita mea: quomodo cito ventus praevertat?* *Breves sunt dies hominû, numerus mensium eius apud te est.* Jobi 14. 5. Jam si comparemus dies nostros cum aeternitate longè videntur breviores; nam omnino tempus mundi usque huc, quod est 5651. annorum, cum aeternitate comparatum est sicut dies hesternæ quæ præterit. *Quoniam mille anni tanquam dies hesternæ quæ præterit.* Psalm. 89. 4. *Et custodiam in nocte, quæ pro nihilo habentur eorum anni erunt.* Vita & anni nostri, non sicut dies hodierna, sed sicut hesternæ, cujus nulla pars superest, & dicitur

sicut vigilia noctis, tribus solum horis durans; imò ipsi nihilo ætates hominum similes esse dicuntur. Quid igitur & quam brevis est honor, gaudium, voluptas, lusus, recreatio: omnia sunt quasi momentum, quasi punctum puncti: *Omnia gloria eius velut somnium avolans, non invenietur & transiet sicut visio nocturna.* Jobi 20. 8.

Tale igitur iudicium formemus, & sanctè aliter iudicavimus, corrigamus: omnia mundana, vilia, exilia, brevia, omnia spiritualia cœlestia, divina, magna ac diuturna reputemus. *Hoc scio, ait Job. l. c. 5. Quod laus impiorum brevis sit, & gaudium hypocrite ad instar panis.* E contra hoc scio, quod *magnas Dominus; & magnitudinis eius non sit finis:* Et quod omnia cœlestia magna sint æterna. Si ita dirigamus iudicium, optime disponimus nos ad Adventum Domini, ut ipse veniat ad nos & habitet in nobis.

II. Altera directio est intentionis: *Dirigite viam Domini.* Omnis intentio nostra ad Deum, ad Christum, ad ultimum finem nostrum dirigenda est: non verò curvanda & detorquenda est ad fines vanos, ad propria commoda, ad honorem & vanam gloriam. Sap. 10. 10. dicitur: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei.* Via nostra & vita nostra gressus in hac via, sunt opera nostra, actiones, cogitationes, locutiones, occupationes, officia: per quæ nos Dominus deducit ad Regnum Dei, ad cœlum, & æternam beatitudinem. Per hanc viam rectam incedimus ad cœlum, si intentio sit recta: deviamus si intentio sit curva:

curva autem est intentio vana querens honorem; curva est intentio sensualis, querens voluptatem: curva est intentio mercenaria, spectans mercedem & commodum temporale, ad quæ mundani respiciunt. Quid enim illi querunt, quid intendunt, quid concupiscunt? Sanctus Joannes respondet I. Joan. 2. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Alia concupiscere & querere nesciunt.

Quid verò nos in statu Religioso? mox à Tirocinio docemur Deum querere; in omnibus operibus Dei gloriam spectare, omnia desideria, verba, opera, etiam adiaphora, ad Deum referre, ut ipsi placeamus; eumque diligamus. Hæc intentio facit nos rectos & iustos: *Recti diligunt te,* ait Sponsa Cant. 1. 4. Dilectio enim vera Dei & intentio recta in Deum tendens, facit hominem rectum. Atque hoc est discrimen solum, inter rectos & non rectos; non quod illi orent, isti non orent, illi jejument, isti non jejument, aut alia opera bona non præstent; sed quod illi in omnibus Deo placere satagant; isti verò omnia pravâ intentione inficiant. Si avarum eam artem quis doceret, quâ lapides & stercus posset in aurum convertere, quâ aviditate illam addisceret? Ecce artem meliorem, quâ opera quæque vilissima in aurum & lapides pretiosos convertantur: Deum intende, Deo placere stude, & opera aurea perages, Deum, gloriamque æternam promereberis. Atque ita te ad adventum Domini ritè præparabis.

III
Directio
affectio-
nis.

III. Tertia *rectitudo est affectus*, ad verum bonum, honestum & Deo gratum, non incurvando illum ad bonum terrenum, utile & delectabile, quod virtuti adversetur: & hæc est, quam David vocat *cordis rectitudinem*; unde sæpius *rectus corde* commendat Psal. 7. 11. Psal. 31. 11. Quia rectum erga Deum affectum habent, & rectâ ad Deum iursum tendunt.

Hæc recta affectio oritur ex recto iudicio. si enim cognoscamus terrena omnia esse exigua, vana, brevia, facile ab iis affectionem nostram abstrahimus: si verò e contra divina & cœlestia magna & pretiosa esse cognoscamus, nullo negotio illis affectum adjungimus. S. Bernardus serm. 24. in Cant. ait: *Rectus Deus, rectum fecit hominem, similem sibi & corporis staturam dedit illi rectam; forsitan illa corporea exterioris, vultusque signanti rectitudo, hominens interiorum; qui ad imaginem DEI formatus est spiritualis sua servanda rectitudinis admoneret: quid enim indecentius, quam recto corpore, curvam gerere animam? perversa res est & fœda, luteum vas, quod est corpus de terra, oculos habere sursum, caelos libere suspicere, caelorumque luminibus oblectari aspectus, spiritualem verò cœlestemque creaturam, suos e contrario oculos, id est internos sensus, atque affectus trahere in terram deorsum & qua nutrire debebat in croceis, hæere in luto & amplexari stercorea cum suis.*

Si quis ex vobis, Charissimi, curvum ac pravum adeo ad terrena affectum notet, & cum muliere, à Christo Domino erecta, ad terram inclinatus incedat, Dirigat viam Domini, corrigat af-

fectum; *Filii hominum usqueque grati corde: ut quis diligitis vanitatem & queritis mendacium? Psal. 4. 3. Eubelcat anima religiosa, si divinam in pecorinam commutavit imaginem: & mutatâ specie, correcto affectu, & viâ directâ ad Christum se disponat ac præparet.*

IV. Hinc quarta manat *rectitudo locutionis*, quæ consistit in veritate, seu conformitate ad id, quod verè est in mente, omne excludens mendacium aut falsum, aut dolosum, aut cavillatorium, eo animo prolatum, ut alter decipiatur. Hæc rectitudo indicium est perfectæ virtutis, & Deo valde grata accidit. *Qui recta loquitur, dirigitur. Prov. 15. 13. Et diriget viam suam ad Christum ejusque adventum.*

Quare observet Religiosus consilium Ecclesiastici c. 28. 29. *Aurum tuum & argentum tuum consta, & veritas tuis facito stateram, & serenos oritus rebus, & attende, ne forte labaris in lingua. Verbis tuis ait S. Gregorius in Psal. 4. Prodit. Ori tuo fac stateram, ut omne, quod loqueris & humilitate conditur & mensura ponderetur. Frenos ori rectos facimus, cum illud ad loquendum laxamus, vel ad tacendum frenamus, cum recta ratio loquendum vel tacendum dicitur. Mutus, in Evangelio à Christo curatus Marci 7. 35. Loquebatur rectè. Hanc imitemur, loquendo rectè, verè, sincerè, debito tempore, & debitâ cautione, consideratione & circumspicione: tenendo consilium S. Augustini: *Omne verbum prius ad limam, quam ad linguam veniat. Amplius exigit S. Bernardus in speculo Monach. Antequam, ait, verba proferas, bis ad limam veniant, quam semel ad linguam,**

linguam. Exemplo Sponsæ de qua dicitur Cant. 4. *Sicut vitæ coccinea, labia tua.* q. d. Labia tda silentio & discretione, ac veritate, quasi vitæ speciosâ contracta & decorata sunt. Hac ratione Christo Incarnato placebimus atque ad ejus in nos adventum prælarè nos præparabimus.

V. Tandem ultima est *rectitudo operis*: non declinando ad dexteram vel sinistram, nec in vitiorum extrema per excellum vel defectum: nec ambulando cum impiis in circuitu scelerum: Atque hæc est, quæ in Scripturis vocatur via aut semita recta: unde Christi Prodromus & Baptista clamat: *Parate viam Domini; rectas facite semitas ejus.* Cuncta hæc complectitur spiritus ille, quem sibi exoptabat David Psal. 70. dicens: *Spiritus rectum innova in visceribus meis:* declinavi in curva & abrupta peccatorum, nunc autem o Domine renova in me spiritum & ad terrenas voluptates inclinatum erige. Hanc rectitudinem Deus primis nostris parentibus in statu innocentie indidit: de quo Ecclesiastes c. 7. v. 30. inquit: *Deus fecit hominem rectum; ipse tamen in seipsum se misit questionibus.* Id est innumeris repugnantis & contradictionibus, quæ proveniunt ex rebellionem carnis contra spiritum: & appetitum contra rationem; & quinque prædictas rectitudines virtutum, obruunt, distorquent, & dilacerant, ut vix inter homines locum inveniant; juxta illud psalmi 33. 2. *Dominus de celo prospexit, ut videat, si est intelligens, aut requirens Deum: mores declinaverunt (scilicet à rectitudine veritatis & virtutis) simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque*

ad unum. Idem lamentatur Propheta Micheas c. 7. 2. *Periit Sanctus de terra & rectus in hominibus non est; & qui optimus in eis est, quasi palurus; & qui rectus, quasi spina de sepe.* Palurus autem & spina, teste S. Hieronymo, appropinquantem sibi adunco ungue comprehendunt, pungunt & vulnerant.

Quapropter, Charissimi: si vultis Christum in animas vestras venire, spiritualiter in vobis nasci, & charismata gratiarum elargiri: *Dirigite viam Domini. Rectas facite semitas ejus.* Rectum est quod cum Regula convenit: Regula nostra est recta ratio, Lex divina & voluntas Dei, & ipse Christus Dominus; cujus si vestigia legamus, rectè incedemus. *Dirigite ergo viam Domini; & rectas facite semitas ejus:* 1. Semitam judicii; ut rectè judicemus & æstimemus, parva parvas; magna magna, æterna æterna; divina divina. 2. Semitam intentionis, ut semper rectà ad Deum, ejusque gloriam ac beneplacitum tendamus. 3. Semitam affectus; ut non curventur ad terram & terrena, sed rectà in cælum ascendant. 4. Semitam locutionis, ut loquamur rectè, verè, consideratè, circumspicitè, discretè. 5. Semitam operum, non ad extrema vitiorum declinando, virtus enim consistit in medio; va de viâ mediâ, medio tutissimus ibis, scilicet viâ rectâ. Hæc quinque si jungamus, coram Deo recti sumus, si vel unum delit, non sumus recti: *Si rectè offeras, & non rectè divides, peccasti,* ait Dominus Caino Gen. 4. quod explicans Aug. L. 5. de civ. c. 7. inquit: *Si proponas rectè offerre, tamè in executione nõ rectè observes omnes debitas circumstantias: si nus, loci, tẽporis; sed malè eas divides peccasti.*

Quamvis enim recta sentias per Fidem ; sed non rectam habeas intentionem , vel affectum obliquum habeas , aut distortum opus , non es rectus , nec Deo places. *Rectum te dixerim* (ait S. Bernardus Serm. 24. in Cant.) *si rectè in omnibus sentias , & falsis non dissentias : Noli esse*

rectus oblator & pravus divisor. quid dividis actum à Fide ? addam ego: Quid dividis intentionem à iudicio , loquelam ab opere : junge hac omnia ; & viam Domini diriges , semitas ejus rectas facies ; atque ad Domini adventum rectè te dispones.

PRO TEMPORE ADVENTUS. EXHORTATIO II.

De præparatione ad Natalem Domini.

T H E M A.

Omnis mons & collis humiliabitur. Isaïæ 40. 4.

V E L :

Parate viam Domini ; rectas facite semitas ejus. Lucæ 3. 5.

DUM Monarchæ & Régés terrarum ad Metropoles ac civitates primarias inaugurandi discedunt aliavè itinera instituunt , viæ & compita præparantur , fordes removentur , humilia elevantur , extantia demittuntur , inæqualia , aspera & saxosa complanantur ; quò maguates hujusmodi commoditate majori itinera perficiant. Ita Xerxes Rex Potentissimus (teste Justino) dum Græciam invadere tentaret , aliquot hominum millia , malleis & securibus instructa præmittebat ; ut viam sibi & exercitui profecturo sternerent. Alii montes evertebant ; alii valles complebant ;

alii rupes secabant , alii silvas excidebant ; alii fluvios & rivus opplebant , aut aliò derivabant. Carissimè , ad nos venit non Xerxes , aliùsve Rex barbarus ; sed Christus Rex mansuetus , Rex Regum , & Dominus Dominantium. *Ecce venit* (clamat Malachias) *Dominator , Angelus Testamenti. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 3.* Quare par est , ut tanto Règi viam præparemus , ut prædicat Sanctus Præcurator Domini. *Parate viam Domini ; rectas facite semitas ejus.* At quomodo id præstebimus ? S. Joannes in Allegoriâ ingeniosâ quaterna præscribit Puncta : *Omnis vallis implebitur ; & omnis mons & collis humiliabitur ; & erunt præparata & aspera in vias planas. Lucæ 3.*

Quibus